

Public Stack Scan HIIS-minor

Public stack scan

indicatoren+vragen

Bij het beoordelen van technologie volgens de waarden van Public Stack kijk je of ze bijdraagt aan publieke belangen en eerlijk gebruik mogelijk maakt. Je let op inclusiviteit, of iedereen kan meedoen; autonomie, of gebruikers zelf controle houden en data, of die veilig, open en verantwoord worden gebruikt. Algoritmes moeten uitlegbaar en onbevoordeeld zijn, en de publieke waarde staat centraal: de technologie moet de samenleving versterken. Daarnaast kijk je naar organisatie en governance, wie beslist en hoe transparant dat gebeurt, evenals duurzaamheid, transparantie en verantwoording, zodat het systeem eerlijk en controleerbaar blijft. Door van elke laag iets mee te nemen, krijg je in mijn ogen het meest complete beeld van hoe goed een technologie aansluit bij de waarden van de Public Stack.

Indicator	Vraag
Inclusiviteit	Hoe toegankelijk en inclusief is het platform voor verschillende groepen, en in hoeverre wordt dit daadwerkelijk gewaarborgd in de praktijk?
Autonomie	Hebben gebruikers zeggenschap over hun data en interacties? Kunnen ze beslissingen nemen zonder afhankelijkheid van platformregels of algoritmes?
Data	Hoe gaat het platform om met gebruikersdata en welke mate van controle en transparantie hebben gebruikers over hun eigen gegevens?
Algoritmes	Zijn algoritmes uitlegbaar, controleerbaar en eerlijk? Worden bias en filterbubbles actief tegengegaan?
Organisatie / Governance	Wie neemt beslissingen over beleid en strategie? Is er gebruikersparticipatie of maatschappelijke verankering?
Transparantie	Hoe inzichtelijk is het platform over data, algoritmes en systeemwerking voor gebruikers?
Duurzaamheid	Hoe draagt het platform bij aan milieuvriendelijk en ethisch verantwoord gebruik, en in hoeverre is de milieu- en maatschappelijke impact inzichtelijk?
Verantwoording	Worden beslissingen over beleid, algoritmes en data pubiek verantwoord en geëvalueerd?

Public stack scan

score+observatie

Elke onderdeel wordt beoordeeld met een score van 1 tot 5, waarbij:

- 1 = voldoet helemaal niet
- 2 = voldoet gedeeltelijk
- 3 = voldoet voldoende
- 4 = voldoet goed
- 5 = voldoet volledig aan alle criteria

Het gemiddelde van de scores geeft aan hoe hoog de totale beoordeling is.

Over het algemeen geldt dat een gemiddelde van 3 of hoger als voldoende/oké wordt beschouwd. Daarnaast wordt bij elke score een observatie of toelichting gegeven waarin wordt uitgelegd waarom deze score is toegekend.

Score (1-5)	Verbeterpunten bij lage scores	Observaties / Toelichting
	Ontwerp voor universele toegankelijkheid (WCAG), bied meertaligheid en eenvoudige interfaces, stimuleer gelijke deelname	
	Bied controle over data, transparante instellingen, alternatieven voor centrale besluitvorming	
	Geef gebruikers inzage en controle, minimaliseer dataverzameling, publiceer heldere data-policy	
	Publiceer algoritme-informatie of auditrapporten, voer fairness-checks uit, leg werking begrijpelijk uit	
	Introduceer gebruikersparticipatie, publiceer besluiten, verbind missie aan maatschappelijke doelen	
	Schrijf beleid in heldere taal, publiceer wijzigingen, maak processen visueel inzichtelijk	
	Introduceer milieuvriendelijke server- en energieopties, rapporteer CO ₂ -footprint en stimuleer duurzaam gebruik bij gebruikers	
	Stel verantwoordingsrapporten op, voer externe audits uit, betrek gebruikers bij evaluatie.	

Indicator	Score (1-5)
Inclusiviteit	11%
Autonomie	15%
Data	15%
Algoritmes	15%
Organisatie / Governance	11%
Transparantie	11%
Duurzaamheid	11%
Verantwoording	11%

Sommige categorieën wegen zwaarder omdat zij fundamenteel bepalen hoe het platform met gebruikers omgaat en daarmee de publieke waarde vormen. Digitale autonomie wordt vaak gezien als het fundament van publieke waarde en verdient daarom extra nadruk. Maatschappelijke waarden wegen bovendien voor meer dan de helft van de totale beoordeling, zodat de maatschappelijke context alsnog volledig wordt meegenomen in de analyse.

Analyse

Airbnb

Airbnb positioneert zich als een wereldwijd platform dat particuliere verhuur toegankelijk en efficiënt maakt, maar de bijdrage aan publieke waarden is gemengd.

Data score 3/5:

Airbnb hanteert een privacybeleid dat in overeenstemming is met de EU-GDPR en deelt geanonimiseerde data met publieke instellingen zoals de Britse Office for National Statistics (Airbnb Newsroom, 2022). Deze samenwerking versterkt beleidsmatige transparantie en lijkt een stap richting publieke verantwoordelijkheid. Toch blijft de controle over de betrouwbaarheid en representativiteit van de gedeelde data beperkt, omdat de datasets niet publiek verifieerbaar zijn. Hierdoor ontstaat een spanning tussen bescherming van privacy en publieke controle.

Evaluatie: Airbnb bevordert beleidsmatige samenwerking en verantwoord datagebruik, maar de beperkte controleerbaarheid ondermijnt publieke waarden als transparantie en objectiviteit.

Algoritmes score 3/5:

Airbnb gebruikt algoritmes zoals Smart Pricing en zichtbaarheidssystemen om vraag en aanbod efficiënter te reguleren (Airbnb, 2022; Hospitable, 2022). Deze technologieën verhogen de winstkansen voor ervaren hosts, vooral die met de Superhost-status, die dankzij algoritmische voorkeur meer zichtbaarheid krijgen (Christiaens, 2025). Tegelijkertijd leidt de ongelijke toegang tot deze voordelen tot structurele ongelijkheden, waarbij minder ervaren hosts of hosts uit minder gunstige regio's worden benadeeld. De beperkte transparantie over de werking van deze algoritmes bemoeilijkt onafhankelijke controle (Rotman, 2022).

Evaluatie: De algoritmes versterken economische efficiëntie, maar doen dit ten koste van publieke waarden als eerlijkheid, gelijkheid en autonomie. Het platform stuurt gedrag via technische normen en beperkt zo de vrijheid van individuele hosts.

Analyse Airbnb

Inclusiviteit score 3/5:

Airbnb positioneert zich als inclusief platform door een wereldwijd antidiscriminatiebeleid en functies voor toegankelijkheid, waaronder filters voor rolstoeltoegankelijke accommodaties (Airbnb Discrimination Report, 2022; Airbnb News, 2022). De implementatie van deze maatregelen is echter ongelijk: toegankelijkheidsinformatie is afhankelijk van zelfrapportage door hosts, wat leidt tot inconsistenties (Auow, 2022). Bovendien blijven er structurele verschillen in de behandeling van gebruikers aanwezig.

Evaluatie: Airbnb stimuleert inclusiviteit in intentie, maar de uitvoering mist consistentie en controle. De afhankelijkheid van individuele hosts ondermijnt publieke waarden als gelijkheid en betrouwbaarheid van informatie.

Transparantie score 3/5:

Airbnb publiceert jaarlijks een Law Enforcement Transparency Report en toont volledige prijsinformatie in zoekresultaten (Airbnb Newsroom, 2022). Deze stappen versterken inzicht in overheidsverzoeken en prijsstructuren, maar bieden geen volledig zicht op hoe data en algoritmes worden ingezet. Gebruikers blijven daardoor afhankelijk van de verklaring van het bedrijf zelf.

Evaluatie: Airbnb vergroot zichtbaarheid en informatievoorziening, maar behoudt controle over de interpretatie van die informatie. De transparantie dient voornamelijk praktische doeleinden en niet volledige maatschappelijke verantwoording.

Duurzaamheid score 3/5:

Airbnb streeft naar netto-nul-uitstoot in 2030 en rapporteerde een CO₂-reductie van 17% sinds 2019 (Airbnb, 2023; Airbnb, 2024). Het Supplier Sustainability Program moedigt partners aan emissies te verminderen, wat een positieve stap richting duurzaam platformbeheer is. Toch blijft de totale milieu-impact onvolledig inzichtelijk, vooral omdat gastreizen en Airbnb Experiences buiten de berekeningen vallen (Skift, 2025).

Evaluatie: Airbnb toont milieubewustzijn, maar de echte impact is moeilijk te controleren, hierdoor zijn duurzaamheidsclaims minder overtuigend.

Analyse

Airbnb

Autonomie score 3/5:

Hosts beschikken over enige beslissingsvrijheid, maar platformlogica en algoritmische sturing beperken deze autonomie. Smart Pricing en zichtbaarheidssystemen belonen hosts die voldoen aan platformnormen zoals snelle reacties en flexibele annuleringen (Hospitable, 2022; Christiaens, 2025). Hoewel deze mechanismen efficiëntie bevorderen, creëren ze ook afhankelijkheid en druk om conform te handelen.

Evaluatie: De autonomie van hosts bestaat, maar wordt ingeperkt door platformnormen en digitale systemen die efficiëntie stimuleren.

Organisatie/Governance score 3/5:

Airbnb beschikt over duidelijke regels en werkt samen met overheden om regelgeving te volgen (Airbnb, 2022). Toch blijft de governance sterk gecentraliseerd binnen het bedrijf zelf. Lokale gemeenschappen en overheden hebben slechts beperkte invloed, wat leidt tot spanningen tussen bedrijfsdoelen en maatschappelijke belangen.

Evaluatie: De governance-structuur garandeert interne consistentie, maar beperkt publieke inspraak. Dit schaadt publieke waarden als democratische controle en maatschappelijke rechtvaardigheid.

Verantwoording score 3/5:

Het platform biedt klachtenmechanismen en beleid tegen off-platform betalingen (RSU by PriceLabs, 2022), maar de effectiviteit van deze systemen blijft twijfelachtig, vooral bij discriminatie of negatieve gemeenschapselecten. Er bestaat geen garantie dat meldingen leiden tot structurele verbeteringen.

Evaluatie: Airbnb biedt verantwoording, maar de praktische toepassing is inconsistent, waardoor echte maatschappelijke verantwoordelijkheid achterblijft.

Airbnb zet duidelijk stappen richting een ethisch verantwoord platform, met aandacht voor privacy, inclusiviteit, duurzaamheid en governance. Toch blijft veel van dit beleid vooral intentie; de uitvoering is niet altijd volledig of structureel. Efficiëntie en winst staan vaak voorop. Het platform functioneert daardoor als een mix tussen commerciële speler en publieke dienst: het creëert waarde, maar de maatschappelijke controle op die waarde blijft beperkt.

Analyse Airbnb

Airbnb laat consistentie initiatieven zien op het gebied van privacy, inclusiviteit, transparantie, autonomie en governance, maar de impact wordt beperkt door gebrek aan volledige controle, consistente uitvoering en verificatie. Het platform scoort gemiddeld 3.0/5 op alle indicatoren.

Sterke punten:

- Samenwerking met overheden en statistiekbureaus, plus publicatie van rapporten over wetshandhaving en prijsopbouw, verhoogt inzicht en verantwoording.
- Initiatieven voor inclusiviteit, zoals beleid tegen discriminatie en toegankelijkheidsfuncties in meer dan 60 talen, maken het platform laagdrempeliger voor diverse gebruikers.
- Efficiëntie-tools zoals Smart Pricing helpen sommige hosts hun inkomsten te optimaliseren.
- Streven naar duurzaamheid (zoals CO₂-reductie) toont engagement richting maatschappelijk verantwoord ondernemen

Zwakke punten:

- Beperkte transparantie en verifieerbaarheid van data en algoritmes; volledige objectiviteit van uitkomsten is niet gegarandeerd.
- Ongelijke impact van algoritmes: sommige hosts profiteren meer, terwijl structurele ongelijkheden en discriminatie nog doorwerken.
- Inconsistenties in toegankelijkheidsinformatie; hosts geven zelf aan of accommodaties toegankelijk zijn, wat fouten kan veroorzaken.
- Autonomie van hosts wordt deels beperkt door algoritmes en platformnormen.
- Governance ligt grotendeels bij Airbnb; lokale overheden en gemeenschappen hebben beperkte invloed.

Verbetervoorstellen:

1. Openstellen van geanonimiseerde data en algoritmes om maatschappelijke effecten beter te controleren.
2. Gelijkere toegang tot tools zoals Smart Pricing, en monitoren van mogelijke biases.
3. Verplichte verificatie van toegankelijkheidsinformatie voor accommodaties.
4. Intensievere samenwerking met lokale gemeenschappen om negatieve sociale effecten te beperken.
5. Rapportage over maatschappelijke en milieu-impact toegankelijker en overzichtelijker maken.

Analyse

Mastodon

Data (Score: 4/5)

Mastodon is volledig open-source en verzamelt geen gebruikersdata voor commerciële doeleinden (arXiv, 2023). Gebruikers behouden de controle over hun eigen gegevens, wat bijdraagt aan transparantie en digitale soevereiniteit. Tegelijkertijd varieert de naleving van privacyregels op kleinere servers, en is er beperkt toezicht op hoe instancebeheerders met data omgaan.

Evaluatie: Het platform bevordert privacyvriendelijk en transparant datagebruik, maar de praktische uitvoering is afhankelijk van individuele beheerders en niet volledig betrouwbaar. Publieke waarden zoals controleerbaarheid en consistentie zijn daardoor deels beperkt.

Algoritmes (Score: 5/5)

Mastodon biedt een chronologische tijdlijn zonder algoritmische inhoudsaanbevelingen of advertenties (joinmastodon.org). Dit versterkt de authenticiteit en autonomie van content, omdat gebruikers precies zien wat er gepost wordt zonder externe manipulatie. Externe tools zoals Mastodon Digest of Fediview kunnen gepersonaliseerde feeds aanbieden, maar deze zijn niet standaard geïntegreerd en vereisen technische kennis (maria-antoniak.github.io).

Evaluatie: Mastodon biedt een algoritme-vrije ervaring die gebruikersvrijheid en transparantie bevordert. Het potentieel voor personalisatie bestaat, maar is ontoegankelijk voor niet-technische gebruikers, wat ongelijkheid in ervaring creëert.

Inclusiviteit (Score: 4/5)

Door de gedecentraliseerde structuur kunnen beheerders van afzonderlijke servers inclusieve en veilige gemeenschappen creëren (cs.ox.ac.uk, 2022; joinmastodon.org). Dit ontwerp stimuleert diversiteit en autonomie van gebruikers. De effectiviteit hangt echter volledig af van de inzet en waarden van individuele beheerders, waardoor inclusiviteit niet uniform is.

Evaluatie: Het systeemontwerp bevordert inclusiviteit en autonomie potentieel sterk, maar de daadwerkelijke impact varieert sterk per instance. Publieke waarden zoals gelijkheid en toegang zijn daardoor gedeeltelijk gerealiseerd.

Analyse Mastodon

Transparantie (Score: 5/5)

De broncode van Mastodon is volledig open-source, waardoor gebruikers kunnen controleren hoe hun gegevens worden verwerkt en het platform kan bijdragen (SIDN). Deze mate van openheid is uitzonderlijk binnen het sociale-medialandschap en biedt gebruikers maximale transparantie.

Evaluatie: Mastodon scoort hoog op transparantie, wat vertrouwen en digitale soevereiniteit versterkt. Publieke waarden zoals inzichtelijkheid en controle over data worden daardoor optimaal ondersteund.

Duurzaamheid (Score: 4/5)

Het platform is non-profit, advertentievrij en gebruikt geen algoritmes die verslaving bevorderen (Investopedia). De lange termijn financiering is echter kwetsbaar, afhankelijk van vrijwillige bijdragen en subsidies. Het intrekken van de non-profit status in Duitsland illustreert deze kwetsbaarheid (heise online). Daarnaast is de milieu-impact van het platform nog onvoldoende onderzocht.

Evaluatie: Mastodon is ethisch en algoritme-vriendelijk, maar de duurzaamheid op lange termijn is onzeker vanwege organisatorische en financiële beperkingen.

Autonomie (Score: 5/5)

Gebruikers kunnen zelf een server kiezen, hun data beheren en overstappen naar andere servers (SpringerLink, 2023; joinmastodon.org). Elk netwerk hanteert eigen regels en moderatiebeleid, wat gebruikers maximale vrijheid geeft om een gemeenschap te vinden of op te zetten.

Evaluatie: Mastodon biedt uitzonderlijke gebruikersautonomie, wat publieke waarden zoals keuzevrijheid, zelfbeschikking en digitale sovereiniteit sterk ondersteunt.

Analyse Mastodon

Verantwoording (Score: 3/5)

Beheerders zijn direct verantwoordelijk voor regels en moderatie op hun servers, wat zorgt voor nauwe betrokkenheid bij lokale gebruikers (fediverse-governance.github.io). De effectiviteit van deze verantwoording varieert echter sterk per server, en er is geen consistent, platform-breed toezicht.

Evaluatie: Mastodon faciliteert lokale verantwoording en betrokkenheid, maar het gebrek aan uniforme controle beperkt de algemene betrouwbaarheid en collectieve verantwoording.

Organisatie / Governance (Score: 5/5)

Het platform opereert via duizenden onafhankelijke servers, wat zorgt voor een flexibele en gedecentraliseerde governance-structuur (surf.nl; Tech Policy Press). Ontwikkelingsbeslissingen en infrastructuur worden nog steeds door een beperkte groep kernontwikkelaars beïnvloed, maar de lokale autonomie van servers is groot.

Evaluatie: Governance is flexibel en gedecentraliseerd, wat autonomie en diversiteit bevordert. Tegelijkertijd is de impact van ontwikkelaars op infrastructuur een beperking van volledige publieke controle.

Mastodon biedt een ethisch, transparant en gebruikersgericht alternatief voor traditionele sociale media. Het platform versterkt publieke waarden zoals transparantie, digitale soevereiniteit en inclusiviteit door zijn open-source en gedecentraliseerde structuur. Tegelijkertijd beperken variabele uitvoering, afhankelijkheid van vrijwillige bijdragen en inconsistent toezicht de volledige realisatie van deze waarden. Om volledig van de mogelijkheden van Mastodon te profiteren, is actieve participatie en technisch inzicht vereist.

Analyse

Mastodon

Mastodon onderscheidt zich door een sterke focus op privacy, autonomie, transparantie en ethisch gebruik, maar de impact wordt beperkt door variabele uitvoering, afhankelijkheid van lokale servers en financiële kwetsbaarheid. Het platform scoort gemiddeld 4.4/5.

Sterke punten:

- Privacy & autonomie: Gebruikers hebben maximale controle over hun eigen gegevens en kunnen servers kiezen of overstappen, terwijl er geen commerciële exploitatie van data plaatsvindt.
- Transparantie: Volledig open-source broncode maakt datagebruik volledig inzichtelijk, waardoor digitale soevereiniteit wordt versterkt.
- Ethisch & algoritmes: Geen manipulatieve algoritmes of advertenties; gebruikers zien een chronologische tijdlijn zonder verslavingsmechanismen.
- Inclusiviteit (potentieel): Gedecentraliseerde structuur biedt ruimte voor diverse en inclusieve gemeenschappen, afhankelijk van individuele serverbeheer.

Zwakke punten:

- Inconsistentie: Privacybescherming, inclusiviteit, verantwoording en governance verschillen sterk per server, waardoor gebruikerservaringen variëren.
- Financiële en organisatorische kwetsbaarheid: Mastodon is afhankelijk van vrijwillige bijdragen en subsidies; het non-profit model is gevoelig voor veranderingen, zoals gezien in Duitsland.
- Toegankelijkheid van geavanceerde functies: Gepersonaliseerde feeds via externe tools zijn technisch complex en niet standaard beschikbaar voor alle gebruikers.

Scores

Airbnb

Indicator	Score (1-5)	Observaties / Toelichting
Inclusiviteit	3	Initiatieven zijn aanwezig, maar consistentie en effectiviteit verschillen per listing en host.
Autonomie	3	Smart Pricing, zichtbaarheid-algoritmes en platformregels beïnvloeden beslissingen van hosts.
Data	3	Privacybeleid en samenwerking met overheden, maar beperkte controle over representativiteit.
Algoritmes	3	Smart Pricing en zichtbaarheidssystemen verhogen efficiëntie, maar beperken autonomie.
Organisatie / Governance	3	Duidelijke beleidsregels, maar lokale gemeenschappen hebben weinig invloed op beslissingen.
Transparantie	3	Duidelijke beleidsregels, maar lokale gemeenschappen hebben weinig invloed op beslissingen.
Duurzaamheid	3	Duidelijke beleidsregels, maar lokale gemeenschappen hebben weinig invloed op beslissingen.
Verantwoording	3	Klachten- en beleidssystemen aanwezig, effectiviteit soms onzeker.

Score: 3.0/5

Mastodon

Indicator	Score (1-5)	Observaties / Toelichting
Inclusiviteit	4	systeem stimuleert inclusie, maar niet overal gegarandeerd
Autonomie	5	Maximale gebruikerscontrole, keuzevrijheid en portabiliteit van data
Data	4	sterke privacystructuur, maar uitvoering ongelijk
Algoritmes	5	maximale transparantie en geen manipulatie.
Organisatie / Governance	5	Decentrale structuur met lokale controle.
Transparantie	5	Volledig open-source, inzicht in data en werking.
Duurzaamheid	4	sterke intentie, beperkte financiële stabiliteit.
Verantwoording	3	Lokale verantwoordelijkheid, maar geen platformbrede consistentie

Score: 4.4/5